

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının 2018-ci il və ortamüddətli dövr üçün pul siyasətinin əsas istiqamətləri barədə BƏYANATI

Yeni global iqtisadi reallıqlara uyğun olaraq son illərdə həyata keçirilən davamlı stabilləşdirmə tədbirləri nəticəsində ölkədə makroiqtisadi sabitlik və dayanıqlığın əsasları yaradılmışdır. Tədiyə balans tarazlaşmış, valyuta ehtiyatlarına təzyiqlər azalmış, milli valyutanın xarici dəyəri sabitləşmiş və inflyasiya göstəriciləri nisbətən sənəmişdir. Bu müsbət nəticələr dərin makroiqtisadi manevr və çevik koordinasiya olunmuş makroiqtisadi siyasət çərçivəsinin tətbiqi sayəsində mümkün olmuşdur.

Mərkəzi Bank yeni pul siyasəti rejimi çərçivəsində makroiqtisadi dayanıqlığa yönəldilmiş siyasət həyata keçirmiş, siyasət faiz dərəcəsi və pul təklifi mənbələri makroiqtisadi

sabitlik və milli iqtisadiyyatın inkişafının təmin edilməsi hədəflərinə uyğun şəkildə tənzimlənmişdir.

Ölkədə makroiqtisadi sabitliyi möhkəmləndirmək və dayanıqlı iqtisadi artıma nail olmaq ortamüddətli makroiqtisadi siyasətin başlıca prioritetidir. Bu prioritetin reallaşdırılması sıx koordinasiya olunmuş makroiqtisadi çərçivə və gözləntiləri effektiv idarə edən pul siyasəti rejimi vasitəsilə mümkündür. Bütövlükdə, formalaşdırılan yeni makroiqtisadi sabitlik və inkişaf platforması iqtisadiyyatı xarici və daxili şoklardan effektiv qorumağa imkan verməklə milli iqtisadiyyatın yüksək artım trayektoriyasına qaytmalarını təmin edəcəkdir.

I. MAKROIQTİSADI SİYASƏT ÇƏRÇİVƏSİ VƏ 2017-Cİ İLDƏ PUL SİYASƏTİNİN YEKUNLARI

Xarici şoka adekvat olaraq həyata keçirilmiş siyasət tədbirləri nəticəsində 2017-ci ildə yeni makroiqtisadi sabitlik çərçivəsi formalaşdırılmış, ölkənin xarici və daxili balansları yaxşılaşmağa başlamışdır.

2014-cü ilin II yarisından neftin 3 dəfə ucuzlaşmasına reaksiya olaraq makroiqtisadi siyasətdə dərin manevr həyata keçirilmişdir. Neft gəlirlərindən istifadə səviyyəsi optimallaşmış, məzənnə korreksiyası həyata keçirilmiş, maliyyə sektorunda sağlamlaşma və restrukturizasiya prosesləri başlanmış, yaradılmış Maliyyə Sabitliyi Şurası makroiqtisadi koordinasiya üçün effektiv platforma rolunu oynamışdır.

2017-ci ildə Azərbaycanın xarici iqtisadi mövqeyi yaxşılaşmışdır. **Tədiyə balansının** 2015-2016-cı illərdəki kəsiri 2017-ci ilin 9 ayında 1,4 mlrd. ABŞ dolları həcmində **profisitə** əvəzlanmışdır. **Cari əməliyyatlar hesabında** ÜDM-in 3,8%-i səviyyəsində **profisit** qeyd alınmışdır. Bu **profisit** bərpası yalnız neftin dünya bazarlarında qiymətinin artımı ilə bağlı deyil, makroiqtisadi korreksiya ilə manatın qeyri-neft sektoru üzrə **real effektiv məzənnəsinin** 36% ucuzlaşması və diversifikasiya tədbirləri nəticəsində son bir neçə ildə mal və xidmət idxalının əhəmiyyətli azalmasına paralel olaraq qeyri-neft ixracının genişlənməsi cari hesabın yerdən **profisitə** çıxmasını təmin etmişdir. Ötəmə idxalı 3,5% azalmış, qeyri-neft ötmə ixracı isə 31,3% artmışdır. Ticarət balansına ilə yanaşı xidmət balansına da **pozitiv meyillər** müşahidə edilir. Qeyri-neft sektoru üzrə xidmətlər balansının kəsiri 2,5 dəfə azalmış, turizm xidmətlərində müsbət saldo yaranmışdır. **Kapital və maliyyənin hərəkəti balansını** da **profisit** olmuş, birbaşa və portfəl investisiyalar üzrə müsbət saldo digər investisiyalar üzrə kəsiri tam örtmüşdür.

Tədiyə balansının **profisit** ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarının artmasına şərait yaratmışdır. Strateji ehtiyatlar noyabrın sonuna ilin əvvəlinə nəzərən 13,3% (5 mlrd.\$) artmış və 42,6 mlrd. ABŞ dolları təşkil etmişdir. Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları isə 32% artaraq 11 ayın sonuna 5,2 mlrd. ABŞ dolları təşkil etmişdir. Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatlarının artmasının başlıca mənbələri xarici valyutada dövlət zəmanəti ilə və valyuta girovu ilə verilmiş kreditlərin qaytarılması olmuşdur.

Valyuta bazarında təklifin tələbi üs-tələməsi şəraitində manat ilin əvvəlindən 4% möhkəmlənmişdir ki, bu da inflyasiya gözləntilərinə və dollarlasmaya azaldıcı təsir göstərmişdir. Çevik məzənnə rejimi şəraitində İrübden sonra milli valyuta əlavə möhkəmlənmə təzyiqləri altında olmuşdur. Manatın əhəmiyyətli möhkəmlənməsi bir sıra mikro və makro risklərin reallaşmasına yol açdı. Valyuta bazarında təklifin tələbi üs-tələməsi, bütövlükdə valyuta transferlərinin reallaşması ilə bağlı çətinliklər şə-

raitində fiskal sektorun likvidliyi olan tələbatı pul bazasının artımına və **monetar şəraitə** təsir göstərən əsas amil olmuşdur. 2017-ci ilin 11 ayında pul siyasətinin əsas əməliyyat hədəfi olan **manatla pul bazası** 10,5% artmışdır.

Iqtisadiyyatda kredit aktivliyinin bərpa olunmaması şəraitində artan pul təklifinin əhəmiyyətli hissəsi likvid maliyyə alətləri bazarına, o cümlədən dövlət qiymətli kağızları və Mərkəzi Bankın maliyyə alətlərinə yönəlmişdir. Mərkəzi Bankın **sterilizasiya alətləri** olan qısamüddətli notların yerləşdirilməsi və depozitlərin cəlb edilməsi hərraclarında tələb təklifi bir neçə dəfə üstələmişdir ki, bu da alətlər üzrə gəlirlilik səviyyəsində öz əksini tapmışdır. İl ərzində depozit hərracları və notların yerləşdirilməsi vasitəsilə cəlb edilən vəsaitin qalığı 7 dəfə artmışdır.

Pul siyasəti alətləri inflyasiya, inflyasiya gözləntiləri, pul təklifi üzrə hədəflər, maliyyə bazarlarında proseslər, habelə pul siyasətinin transmissiyasının xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla tədqiq edilmişdir. Mərkəzi Bank il ərzində **faiz dəhlizinin parametrlərini** bir neçə dəfə müzakirə etmiş və uçot dərəcəsinə dəyişməz saxlamışdır. Pul tələbin təmin edilməsi və likvidliyin effektiv idarə olunması məqsədilə Mərkəzi Bank müxtəlif müddətli (7 günədək, 14 günlük, 28 günlük və s.) çərçivə və açıq bazar əməliyyatlarını aktiv saxlamışdır. İl ərzində pul siyasəti əməliyyatları üzrə təminat kimi qəbul edilən qiymətli kağızların yeni siyahısı təsdiq edilmiş, çərçivə və açıq bazar əməliyyatlarının siyahısı genişləndirilmişdir¹.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2017-ci ilin 11 ayında **orta illik inflyasiya** 13,4% təşkil etmişdir. Valyuta bazasının sabitləşməsi, hətta manatın məzənnəsinin möhkəmləndiyi şəraitdə inzibati qiymətlər və dünya ərzaq qiymətlərinin artması, bir sıra ötmə qrupları üzrə tələb-təklif nisbətində dəyişimi inflyasiyanın başlıca amilləri olmuşdur.

2017-ci ildə makroiqtisadi sabitlik meyillərinin yaranması qeyri-neft sektorunda iqtisadi artımın bərpasına şərait yaratmışdır. 11 ayda qeyri-neft sektorunda ümumi daxili məhsul (ÜDM) real olaraq 2,4% artmışdır. **Artım** qeyri-neft sektorunun ticari sektorunda 4,3%, o cümlədən qeyri-neft sənayesində 4,4%, kənd təsərrüfatında 4,2% təşkil etmişdir. Mərkəzi Bank tərəfindən həyata keçirilən real sektorun monitorinqinə görə işğuzar fəallıq indeks artmışdır ki, bu da qeyri-neft sektorunda iqtisadi aktivliyin əvvəlki ilə müqayisədə yüksəldiyini təsdiq edir.

Xarici tələbə yanaşı, **daxili tələb** 2017-ci ildə iqtisadi artımda mühüm rol oynamışdır, dövlət **büdcəsi xərcləri** daxili tələbə təsir edən mühüm amillərdən biri olmuşdur. 2017-ci ilin 11 ayında dövlət büdcəsinin xərcləri ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 11%, o cümlədən əsaslı xərclər 2 dəfə artmışdır. Bu dövrdə son istehlak xərcləri real olaraq 2,4% artmışdır.

2017-ci ildə iqtisadi gözləntilərin effektiv idarə olunması üçün Mərkəzi

Bank pul siyasətinin kommunikasiyası alətlərindən aktiv istifadə etmişdir. İdarə Heyətinin pul siyasətinin başlıca parametrlərinə həsr olunmuş 5 iclasının qərarları müvafiq şərtlərlə birlikdə ictimaiyyətə təqdim edilmiş, hər açıqlamada növbəti qərarın gözlənilən tarixi də göstərilmişdir. Mərkəzi Bank özünün müntəzəm analitik nəşrlərini və ayrı-ayrı hədəf qrupları ilə dialoqu da davam etdirmişdir. Maliyyə maariflənməsi istiqamətində aparılan işlər də Mərkəzi Bankın fəalliyeti üzrə kommunikasiyanın effektiv artmasına müsbət təsir göstərmişdir.

II. 2018-Cİ İL VƏ ORTAMÜDDƏTLİ DÖVR ÜZRƏ SİYASƏT İSTİQAMƏTLƏRİ

2018-ci il və ortamüddətli dövr Azərbaycanda yeni iqtisadi inkişaf modelinə keçid və dayanıqlı iqtisadi artıma nail olmaq baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu dövrdə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin qorunması dayanıqlı iqtisadi artım və gözləntilərin effektiv idarə olunması üçün baza şərti olacaqdır. Mərkəzi Bank mandatına uyğun olaraq özünün stabilizasiya xarakterli balanslı pul siyasəti ilə əldə olunmuş makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin dayanıqlılığını təmin edilməsinə zəruri dəstək verəcək, hökumətlə birlikdə öz siyasətini inflyasiyanın birrəqəmli səviyyədə saxlanılmasına yönəldəcək, inflyasiyaya təsir imkanlarını artırmaq üçün pul siyasətinin strateji və əməliyyat çərçivəsini daha da təkmilləşdirəcəkdir.

Bu məqsədlə növbəti ildə və ortamüddətli dövrdə yeni makroiqtisadi və maliyyə sabitliyi platformasının formalaşdırılmasını təmin edən radikal islahatlar həyata keçiriləcəkdir.

2.1. 2018-Cİ İL ÜÇÜN PUL SİYASƏTİ

Makroiqtisadi sabitlik çərçivəsinin dayanıqlılığının gücləndirilməsi 2018-ci ildə Mərkəzi Bankın pul siyasətinin başlıca məqsədini təşkil edəcək, inflyasiya gözləntilərinin azaldılmasına yönəldilmiş siyasət davam etdiriləcəkdir.

Mərkəzi Bank 2018-ci ildə özünün pul siyasəti hədəflərini makroiqtisadi proqnozlaşdırma nəzərə almaqla formalaşdırmışdır.

Müxtəlif ssenarilər üzrə aparılan simulyasiyalara görə, Azərbaycanın başlıca makroiqtisadi göstəriciləri üzrə 2017-ci ildə başlamış **pozitiv dinamik**in növbəti ildə də davam edəcəyi gözlənilir. Hökumətin son proqnozlarına görə 2018-ci ildə **real artım** tempi ümumi ÜDM üzrə 1,5%, qeyri-neft sektoru üzrə isə 2,9% olacaqdır.

Dövlət tələbi iqtisadi artımın əsas amillərindən biri olaraq qalacaqdır. 2018-ci ildə **dövlət büdcəsi** xərclərinin başlıca olaraq investisiya xərcləri hesabına artırılacağı nəzərdə tutulur ki, bu da qeyri-neft sektorunda artımı dəstəkləyəcəkdir.

Proqnozlaşdırılan neft qiymətləri ilə (45 ABŞ dolları) **tədiyə balansının** cari əməliyyatlar hesabında **profisit** olacağı gözlənilir. İdxalın əvəzlənməsi və ixracın stimullaşdırılması istiqamətində qəbul edilmiş qərarların cari əməliyyatlar hesabına müsbət təsiri növbəti ildə və ortamüddətli perspektivdə də davam edəcəkdir. Kapital və maliyyənin hərəkətinə isə əsasən iri enerji layihələrinin reallaşdırılması ilə bağlı kapital axınları təsir edəcəkdir.

Ümumilikdə qiymətləndirmələr göstərir ki, proqnozlaşdırılan tədiyə balansını Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondundan (ARDNF) transferlərinin həcmi 2018-ci ildə **valyuta bazarında sabitliyi** təmin etməlidir. Manatın məzənnəsinin uzunmüddətli trendini məhz bu fundamental makroiqtisadi amillər formalaşdırır. Valyuta bazasının uzunmüddətli sabitliyi üçün təbii edilən valyuta nəzarətinin optimallaşdırılması da mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Fiskal siyasətdəki nisbi yumşalmayı nəzərə alaraq Mərkəzi Bank 2018-ci ildə **konservativ pul siyasətini** davam etdirəcəkdir. Bunun üçün Mərkəzi Bank adekvat **monetar şəraitin** formalaşmasını təmin edəcəkdir.

Faiz dəhlizinin parametrləri iqtisadi tsiki göstəriciləri, inflyasiya riskləri balansının təhlili və maliyyə bazarlarının müxtəlif seqmentlərində gedən proseslər nəzərə alınmaqla müəyyənləşdiriləcəkdir. Mərkəzi Bank inflyasiyanın dinamikasını və inflyasiya gözləntilərini nəzərə alaraq uçot dərəcəsinin real səviyyəsinin pozitiv zonada qalmasına üstünlük verəcəkdir.

Xarici şokları effektiv absorbsiyaya etmək qabiliyyətini nəzərə alaraq Mərkəzi Bank **çevik məzənnə rejimini** saxlayacaqdır. Mərkəzi Bank milli valyutanın fundamental makroiqtisadi amillərdən irəli gəlməyən qısamüddətli dəyişikliyinə qarşısını alması məqsədilə məhdud sayda və həcmdə valyuta bazasına müdaxilə edə bilər.

Pul təklifinin həcmi iqtisadi artım və inflyasiya proqnozları, habelə maliyyə bazarlarında gedən proseslər və bank sisteminin likvidlik mövqeyi nəzərə alınmaqla tənzimlənəcəkdir. Bununla belə ödənişlərin asanlıqla təmin edilməsi, iqtisadiyyatın zəruri həcmdə likvidliyi olan tələbatını ödəmək bundan sonra da diqqətdə saxlanılacaqdır.

Pul siyasəti hədəflərinə nail olmaq üçün Mərkəzi Bank sərəncamındakı maliyyə **alətlərindən** makroiqtisadi vəziyyətə adekvat istifadə edəcək, bu alətlər üzrə kəmiyyət parametrləri proqnozlaşdırma və faktiki inflyasiya arasındakı fərqdən asılı olaraq çevik dəyişdiriləcəkdir. Mərkəzi Bank banklar tərəfindən likvidliyin effektiv idarə edilməsinə şərait yaratmaq və pul siyasəti hədəflərinə nail olmaq üçün özünün **müxtəlif müddətli çərçivə və açıq bazar əməliyyatlarını** aktiv saxlayacaqdır.

Alətlərdən istifadə qəbul ediləcəkdir. Struktur likvidlik profisit olduğu təqdirdə Mərkəzi Bankın sterilizasiya əməliyyatları üzrə portfeli genişləndirəcək. Siyasət qərarları qəbul edilərkən **pul siyasətinin transmissiyası** xüsusiyyətləri də nəzərə alınacaq, qərarlar qabaqlayıcı rejimdə qəbul ediləcəkdir. Pul bazasının inkişaf səviyyəsindən asılı olaraq **pul siyasəti alətlərinin təkmilləşdirilməsi** davam etdiriləcəkdir.

Bələliklə, hökumətin birrəqəmli inflyasiya proqnozunu da nəzərə almaqla sərəncamındakı alət və mexanizmlərdən istifadə edərək Mərkəzi Bank 2018-ci ildə **inflyasiyanı 6-8%** civarında saxlamağa çalışacaqdır.

Bir sıra xarici və daxili amillər makroiqtisadi sabitlik hədəflərinə nail olmağa problemlər yarada bilər. Buna ilk növbədə neftin dünya qiymətinin proqnozlaşdırılardan əhəmiyyətli aşağı olması və iqtisadi tərəfdaş ölkələrdə iqtisadi

aktivliyin azalması nəticəsində tədiyə balansını göstəricilərinin pisləşməsi aiddir. Dünya ərzaq qiymətlərində bəlaşmanın davam etməsi əlavə inflyasiya idxalına səbəb ola bilər. Yüksək və qeyri-simmetrik inflyasiya və məzənnə gözləntiləri (yeni iqtisadi subyektlərin milli valyutanın ucuzlaşmasına və qiymət qalmasına daha kəskin reaksiya verməsi), habelə fiskal kəsirin formalaşması makroiqtisadi sabitliyi təsir edə bilər. Maliyyə vasitələrinin bərpa olunması və izafi likvidliyin akkumulyasiyasının davam etməsi, pis borclar probleminin dərinləşməsi, sektorda vəziyyətin mürəkkəbləşməsi, habelə iri dövlət şirkətlərinin maliyyə vəziyyəti ilə bağlı risklər də makroiqtisadi sabitlik və iqtisadi artım üçün təhdidlər yarada bilər.

Qeyd olunan risklər Azərbaycan hökumətinin və Mərkəzi Bankın diqqət mərkəzindədir və onların idarə olunması üçün makroiqtisadi manevr potensialı mövcuddur. Növbəti ildə də Maliyyə Sabitliyi Şurası makroiqtisadi siyasət qərarlarının sıx koordinasiyasını təmin edəcəkdir.

2.2. ORTAMÜDDƏTLİ DÖVRƏ SİYASƏT İSTİQAMƏTLƏRİ

Makroiqtisadi sabitliyin dayanıqlılığının gücləndirilməsi, bu əsasda sürətli və inklüziv iqtisadi artıma nail olunması ortamüddətli dövrdə qarşıda duran başlıca vəzifədir.

Ortamüddətli dövrdə makroiqtisadi siyasət ilk növbədə makroiqtisadi sabitliyi başlıca göstəricisi olan **əşağı inflyasiyaya** yönəldəcəkdir. Əşağı və proqnozlaşdırılma bilən inflyasiya qeyri-müəyyənlikləri aradan qaldırır, ev təsərrüfatları və müəssisələrə uyğun və investisiyalara dair qərarları daha uzun planlaşdırma horizontunda qəbul etməyə imkan verir.

Bu səbəbdən Mərkəzi Bank orta və uzunmüddətli dövrdə **inflyasiyanın hədəflənməsi** rejimini optimal pul siyasəti rejimi olaraq görür. Bu rejimə keçid şərtlərinin realizasiyası istiqamətində işlər davam etdiriləcəkdir.

Qəbul edilmiş "Pul bazasının inkişafı programı"na uyğun olaraq pul bazasının inkişaf etdirilməsi üzrə nəzərdə tutulan işlər: I) mütsəkkil təminatı banklararası kredit bazarının yaradılması; II) qiymətli kağız bazarının dərinləşdirilməsi makroiqtisadi vəziyyətə adekvat istifadə edəcək, bu alətlər üzrə kəmiyyət parametrləri proqnozlaşdırma və faktiki inflyasiya arasındakı fərqdən asılı olaraq çevik dəyişdiriləcəkdir. Mərkəzi Bank banklar tərəfindən likvidliyin effektiv idarə edilməsinə şərait yaratmaq və pul siyasəti hədəflərinə nail olmaq üçün özünün **müxtəlif müddətli çərçivə və açıq bazar əməliyyatlarını** aktiv saxlayacaqdır.

Alətlərdən istifadə qəbul ediləcəkdir. Struktur likvidlik profisit olduğu təqdirdə Mərkəzi Bankın sterilizasiya əməliyyatları üzrə portfeli genişləndirəcək. Siyasət qərarları qəbul edilərkən **pul siyasətinin transmissiyası** xüsusiyyətləri də nəzərə alınacaq, qərarlar qabaqlayıcı rejimdə qəbul ediləcəkdir. Pul bazasının inkişaf səviyyəsindən asılı olaraq **pul siyasəti alətlərinin təkmilləşdirilməsi** davam etdiriləcəkdir. Ölkənin nağdsız cəmiyyətə transformasiyasına dair Mərkəzi Bank tərəfindən hazırlanmış dövlət programının qəbul edilərək reallaşması yaradılmış müasir ödəniş infrastrukturunda istifadəni əhəmiyyətli yaxşılaşdırma bilər. Mərkəzi Bank son dövrlərdə sürətlə populyarlaşan blokçeyn texnologiyalarının tətbiqi üzrə beynəlxalq prosesləri də izləyir və bu texnologiyalar əsasında maliyyə sektorunda müştəri-bank münasibətində rəqəmsal identifikasiya sistemini yaradılmasını nəzərdə tutan pilot layihənin reallaşmasını təmin edəcəkdir.

Mərkəzi Bank iqtisadi subyektlər tərəfindən adekvat gözləntilərin formalaşmasını təmin etmək, rəasional iqtisadi qərarların qəbuluna şərait yaratmaq və pul siyasətini **etimadı** artırımaq üçün **effektiv kommunikasiyanı** diqqətdə saxlayacaqdır.

Inflyasiyanın hədəflənməsi rejiminə keçidin vacib şərtlərindən biri kimi Mərkəzi Bank özünün **təhlil və proqnozlaşdırma potensialının** gücləndirilməsi istiqamətində tədbirlərini davam etdirəcəkdir.

Mərkəzi Bankın müstəqilliyinin qorunması, fiskal dayanıqlılığın yüksəldilməsi, maliyyə sabitliyinin möhkəmləndirilməsi və maliyyə vasitələrinin gücləndirilməsi, habelə struktur-institusional islahatlar makroiqtisadi dayanıqlılığın daha da möhkəmləndirilməsində mühüm şərtlərdir.

Maliyyə Sabitliyi Şurasının qəbul etdiyi "2017-ci il və ortamüddətli dövrə makroiqtisadi və maliyyə sabitliyinin təmin olunması üzrə tədbirlər planı"na uyğun olaraq "Fiskal qayda"ların qəbulu orta və uzun müddətli dövrdə **fiskal siyasətin kontr-tsiklliyi və dayanıqlılığının** təmin edilməsində mühüm rol oynayacaqdır. Ortamüddətli dövrdə fiskal konsolidasiyanın davam etdirilməsi və kəsirsiz büdcəyə nail olunması, stimullaşdırıcı vergi siyasətinə keçid, dövlət xərclərinin iqtisadi artımı və şaxələnməni dəstəkləyən istiqamətlərə (ilk növbədə insan kapitalının inkişafı) fokuslaşması makroiqtisadi sabitliyin qorunması və iqtisadi artımın sürətləndirilməsində mühüm rol oynayacaqdır. Ortamüddətli xərc çərçivəsinin tətbiqi-nə keçid, **iri dövlət şirkətlərində** maliyyə intizamının gücləndirilməsi və korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi işləri də davam etdiriləcəkdir.

Bankların maliyyə dayanıqlılığının bərpa edilməsi və gücləndirilməsi, qeyri-işlək borclar probleminin həll edilməsi istiqamətində işlər davam etdiriləcəkdir. Bank sektorunun restrukturizasiyası proqramı qeyri-işlək borcların tənzimlənməsi üzrə komplementar tədbirlərlə dəstəklənməlidir. Bu istiqamətdə beynəlxalq təcrübə, ölkə xüsusiyyətləri və məhdudiyətlər nəzərə alınmaqla xüsusi mexanizmlər hazırlanmalıdır. Belə kompleks yanaşma bankların kapital mövqelərini bərpa etməyə, sağlam kredit tələbini genişləndirməyə, kredit aktivliyini artırmağa və iqtisadi artımı dəstəkləməyə imkan verədir.

Maliyyə vasitələrinin aktivləşdirilməsi üçün bankların fəalliyət göstərdiyi ekosistemdə mövcud olan məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması və risklərin azaldılması üzrə işlər davam etdirilməlidir. Qeyd olunan amillərlə yanaşı, nəzərdə tutulan islahatlar ekosistemində mövcud maliyyə resurslarının bank sektoruna üçün qəbul ediləcək risklər səviyyəsində kreditləşməyə yönəlməsinə şərait yaradılmalıdır.

Ölkədə yeni nesil **struktur-institusional islahatların** dərinləşdirilməsi, biznes-investisiya mühitinin daha da yaxşılaşdırılması makroiqtisadi sabitliyin və qeyri-neft sektorunda özəl tələbə söykənən inklüziv dayanıqlı artıma nail olmağın mühüm amillərindən biri olacaqdır. Struktur-institusional islahatlar yerli istehsalın artaraq məcmu tələbə qarşı daha çevik reaksiya verməsinə şərait yaradacaqdır. Bu da iqtisadiyyatın dərin şaxələnməsinə, idxaldan asılılığın azalmasına və qiymətlərin ortamüddətli dövrdə sabitliyinə xidmət edəcəkdir.

YEKUN

Son illər həyata keçirilmiş dərin makroiqtisadi manevr və sabitlik platformasının yaradılması sayəsində ölkədə dayanıqlı və inklüziv iqtisadi artım üçün zəruri olan makroiqtisadi sabitliyin əsasları formalaşmışdır.

Ölkənin yüksək inkişaf trayektoriyasına qaytması üçün makroiqtisadi siyasətin stimullaşdırıcı rolu daha da gücləndiriləcək, yeni nesil struktur islahatları həyata keçiriləcəkdir.

Makroiqtisadi sabitliyin dayanıqlılığının gücləndirilməsi 2018-ci il və ortamüddətli dövrdə də Mərkəzi Bankın pul siyasətinin başlıca hədəfini təşkil edəcəkdir.

¹ Mərkəzi Bankın pul siyasəti alətləri və pul siyasəti əməliyyatları üzrə təminat kimi qəbul edilən qiymətli kağızların siyahısı haqqında www.cbar.az internet sahifəsinin "Pul siyasəti alətləri" bölməsində təqdim edilmişdir.